

CADRUL JURIDIC PENTRU RESPECTAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE ALE CETĂȚENILOR UE

THE JURIDICAL FRAMEWORK ENSURING THE RESPECT OF FUNDAMENTAL RIGHTS FOR THE CITIZENS OF THE EUROPEAN UNION

Consilier juridic drd. Vlad JIPA*

În acest articol mi-am propus să analizez modul în care principiul protecției drepturilor omului se reflectă în dinamica instituțională europeană. Având în vedere tradiția comună a statelor europene, domeniul drepturilor omului poate fi văzut ca având un caracter constituțional. În acest context, voi analiza prevederile Convenției Europene pentru Drepturile Omului și subsetul de dispoziții care stau la baza atribuțiilor Uniunii în consolidarea protecției drepturilor omului. În schimb, vom sublinia faptul că modelul european se bazează pe un sistem de promovare a unei relații armonioase între entitățile de drept internațional și persoanele fizice, aflate sub aceeași jurisdicție extinsă. Mai mult decât atât, având în vedere rolul pe care modelele europene le joacă în dezvoltarea de noi instrumente regionale, inițiativa europeană adaugă un plus de valoare în inițiativa specifică pentru acordarea unei protecții maxime pentru persoanele fizice. Abordarea pe care o voi avea în vedere se întemeiază pe o metodologie comparativă, pentru a oferi în cele din urmă o analiză complet integrată sau transistemică a instrumentelor privind drepturile omului în Europa, ca o condiție esențială a libertății și a dreptății. În cele din urmă, interacțiunea dintre experiența Convenției Europene pentru Drepturile Omului și funcționarea coezivă a sistemului instituțional dezvoltat de Uniunea Europeană, lucru care solicită o examinare mai atentă.

In this article we wish to discuss the way in which the principle of protecting Human Right is reflected in the European institutional dynamics. Given the common tradition of the European states, human rights can be seen as having a constitutional nature. In this context, we will analyze the provisions of the European Convention for Human Rights and the subset of provisions grounding the Union's attributions in strengthening human rights law. Conversely, we will underline that the European model is based on a system fostering a more harmonious relationship between the state and individuals, under the same jurisdiction. Moreover, given the role played by the European models in offering insight for the development of new regional instruments, the European initiative adds value in the specific initiative for granting the maximum protection for individuals. The approach adopted here departs from a more comparative methodology, to finally provide a fully integrated or trans-systemic analysis of human rights instruments in Europe, as an essential condition of freedom and justice. Finally, the meaningful interaction between the experience of the European Convention for Human Rights and the institutional system developed by the European Union as a cohesive body calls for a closer examination.

Cuvinte-cheie: drepturile omului; Tratatul de la Lisabona; instrumente juridice regionale; tradiții constituționale.

Keywords: Human rights; Lisbon Treaty; jurisdiction; regional instruments; constitutional traditions.

Selecția subiectelor cuprinse în acest articol a fost făcută pe baza noilor tendințe de reconfigurare a instrumentelor juridice de protecție a drepturilor omului. Am ales să abordez această temă nu doar din perspectiva dreptului Uniunii Europene, ci și conform noilor dezvoltări ale rolului Uniunii în domeniul protecției drepturilor omului, renunțând la abordările critice care au făcut obiectul unor

studii anterioare. Am pornit, în această analiză, de la premisa că deși statele din Uniunea Europeană au beneficiat de evoluția naturală a instrumentelor juridice, acestea nu trebuie să fie ajutate de forțe externe pentru a determina un comportament al instituțiilor democratice în concordanță cu angajamentele asumate la data aderării¹. Sistemul drepturilor omului poate fi considerat ca mecanismul care contribuie la restrângerea unor posibile excese din partea autorităților statului. Având în vedere că un drept al omului este o revendicare atribuită prin simpla condiție de a fi o

*Regia Apele Române, Filiala Constanța
e-mail: vladone20@yahoo.com

ființă umană, Convenția Europeană a Drepturilor Omului are o natură extraordinară². Comisia s-a ocupat în primă instanță cu toate cererile de încălcări ale prevederilor Convenției. Comisia nu a fost un organ judiciar, dar în practică a acționat ca un organ e-vasi-judiciar atât în ceea ce privește examinarea cererilor, cât și în a da avizul cu privire la acestea, în ceea ce privește articolul 31 al Convenției. Inevitabil, în îndeplinirea sarcinilor sale, Comisia a trebuit să interpreteze Convenția ori de câte ori s-a confruntat cu dispoziții/termeni a căror semnificație sau efect ce ar putea fi neclar. Astfel de interpretări au fost deosebit de importante având în vedere considerentele care fundamentează rolul Comisiei ca principal responsabil și până în 1998, în majoritatea cazurilor, era cel care avea competența finală. În urmă cu mai mult de șaiszeci de ani, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale a fost semnată la Roma. Acum peste cincizeci de ani, Comisia Europeană a Drepturilor Omului a avut prima sesiune și în urmă cu mai mult a fost stabilită Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astăzi, toate statele membre ale Consiliului Europei, cu excepția temporară a Ungariei și a Cehoslovaciei, au ratificat Convenția, au acceptat dreptul de recurs individual Comisiei și a recunoscut jurisdicția obligatorie a Curții.³ Mai mult decât atât, în cele mai multe dintre statele contractante organele naționale legislative, executive și judiciare au în vedere prevederile Convenției și jurisprudența Curții înainte de a demara o acțiune cu potențiale repercusiuni asupra Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale din 4 noiembrie 1950, care, aș adăuga în trecere, a servit ca model pentru Convenția americană a drepturilor omului⁴ și din anumite puncte de vedere pentru Carta africană a drepturilor omului și popoarelor, fiind astfel o parte dintre tradițiile democratice ale Europei moderne. În temeiul Convenției, statele contractante se angajează să garanteze tuturor celor din jurisdicția lor acele drepturi și libertăți care sunt prevăzute în document⁵. Pentru a se asigura că angajamentele asumate de către părțile contractante sunt respectate, Convenția a înființat un sistem de control și a conferit statelor contractante și persoane fizice dreptul de a sesiza în fața ei orice presupuse încălcări ale convenției. Astfel de cereri sunt supuse mai întâi unei examinări

preliminare în cadrul Comisiei; apoi acestea pot fi trimise pentru judecare Curții care decide printr-o hotărâre definitivă și obligatorie nu numai asupra încălcării, ci și, acolo unde este cazul, privind întinderea prejudiciului ca „reparare a daunei” cauzate victimei prin această încălcare⁶. Având în vedere cele două evoluții – istoria poate confirma că al doilea a fost o urmare majoră a primului – comunitatea drepturilor omului din Convenția Europeană trebuie să se confrunte cu trei riscuri principale: în primul rând, riscul de proliferare a sistemelor europene sau internaționale de protecție a drepturilor omului; în al doilea rând, riscul de a avea un catalog al drepturilor omului care nu este adaptat pentru a prezenta și cerințele viitoare; și, în final, riscul unei structuri organizaționale pietrificate care nu mai este în măsură să asigure o protecție adecvată a drepturilor și a libertăților garantate. Acestea sunt probleme reale și trebuie să fie confruntate pentru că se dorește salvarea sistemului Convenției de lipsa propriu-zisă a forței vitale⁷.

Uniunea Europeană: extinderea cadrului de protecție a drepturilor omului

Stabilită de la bun început ca un organism constituit pentru cooperarea economică, Uniunea Europeană (UE) a crescut pentru a fi acum un actor major în afacerile internaționale și o influență importantă în viața de zi cu zi a cetățenilor săi⁸. Odată cu creșterea influenței a venit și o creștere a responsabilității în unele domenii, astfel că UE are o astfel de competență importantă încât în unele domenii înlocuiește statele membre, iar în alte domenii, există o competență partajată în virtutea principiului subsidiarității⁹. În orice caz, chiar dacă este posibil ca problema suveranității Uniunii Europene să fie un subiect controversat, rolul acesteia este de așa natură încât trebuie să își asume responsabilitatea pentru protecția drepturilor fundamentale în domeniile sale de competență și activitate¹⁰. UE a mers mai departe decât prevede acest lucru, însă: așa cum se arată în diferitele studii din domeniu, Uniunea, în special prin Carta drepturilor fundamentale, introduce drepturi specifice care trebuie să fie aplicate de către statele membre și oferă un cadru de drepturi ca sursă de inspirație pentru o discuție globală privind

drepturile omului și drepturile fundamentale. Inclusiv primele cuvinte din preambulul Cartei drepturilor fundamentale menționează moștenirea spirituală și morală a Uniunii Europene¹¹. Carta drepturilor fundamentale include mai multe drepturi care nu se găsesc în instrumente anterioare privind protecția drepturilor omului sau în instrumente cu aplicabilitate geografică mai mare. Acest lucru este discutat în detaliu în altă parte, în anumite studii, dar astfel de drepturi recent introduse care pot fi menționate aici includ: dreptul de a desfășura o activitate, dreptul de acces la serviciile de plasament, dreptul la nondiscriminare pe criterii de vârstă sau rasă, precum și drepturile persoanelor în vârstă¹². Contextul introducerii de noi drepturi poate fi explicat în moduri multiple. Fiecare dintre acestea ridică întrebarea dacă aceasta inovare este parte a unei noi epoci de dezvoltare a drepturilor omului, care vor duce la schimbări în alte instrumente juridice? Problema care se ridică, având în vedere influența modelului european pentru mai multe surse de drept, este fie includerea acestor drepturi „moderne” prin preluarea modelului european, fie, în schimb, apariția unei tendințe diferite care va duce la o reducere a universalității drepturilor și la o concentrare pe mai multe drepturi concrete și specifice, aplicabile unui număr mai mic de state sau unei zone geografice mai puțin omogene, însemnând poate chiar o singură regiune¹³.

Există, de asemenea o a treia posibilitate și anume că nu există o astfel de cale de mijloc, iar Carta este un instrument specific în stabilirea competențelor specifice ale UE și nu are niciun efect asupra domeniului general a drepturilor omului¹⁴. Folosirea cuvintelor „drepturile fundamentale”, mai degrabă decât „drepturile omului” poate fi citită ca un semn că această Cartă este destinată a fi destul de diferită de instrumentele universale ale drepturilor omului sau chiar de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale (CEDO). Cu toate acestea, atunci când se vede cum nu doar în dezbaterile publice, ci și în cea a mai multor autori, chiar de către juriști, diferiți termenii privind drepturile sunt folosiți alternativ sau cel puțin fără distincții stricte, astfel că nu trebuie să căutăm prea multă semnificație în interpretarea titlurilor din instrumentele dreptului internațional. Problema universalității drepturilor

omului este subiect de dezbateră în multe contexte. Acest lucru poate fi în legătură cu drepturile specifice și diferența de interpretare a lor sau legat de relativismul cultural. Ambele fenomene sunt exacerbate de globalizare și de diferitele sale fațetele, cum ar fi (cele referitoare la cele două contexte menționate), că tehnologii moderne înseamnă, de exemplu, libertatea de exprimare și problemele de confidențialitate cu privire la același conținut media care poate fi relevant simultan în diferite părți ale lumii. La consolidarea statului, asistența internațională subliniază alte probleme din domeniul relativismului cultural. Rolul important al UE în lume înseamnă că politica în domeniul drepturilor fundamentale va avea importanță în afara granițelor Uniunii, în cazul în care va fi privit cu interes în diferite părți ale lumii¹⁵.

Fără îndoială, legitimitatea Statelor Uniunii Europene se revendică și se justifică în primul rând prin protecția drepturilor omului. Printre obiectivele urmărite de Uniune se numără și aceea „de-a întări protecția drepturilor și intereselor Statelor membre prin instaurarea unei cetățenii a Uniunii ...” (Art. B)¹⁶.

Articolul F, al. 2, din Tratatul semnat la Maastricht (7 februarie 1992), prevede în chip expres că: „Uniunea respectă drepturile fundamentale, așa cum sunt ele garantate de Convenția europeană privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului semnată la Roma, la 4 noiembrie 1950, și așa cum rezultă ele din tradițiile constituționale comune Statelor membre, ca principii generale de drept comunitar”¹⁷.

Tratatele UE indică importanța politicilor organizației regionale în afara UE, în articolul privind acțiunea externă și politica externă și de securitate. Articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), proclamă că Uniunea, în acțiunea sa pe scena internațională, se ghidează după aceleași principii care i-au inspirat crearea. Un astfel de principiu se referă la universalitatea și la indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Al doilea paragraf al aceluiași articol menționează conceperea drepturilor omului ca pe o poartă pentru acțiunea externă a Uniunii. Integrarea europeană – prin metoda elementară și anume, transferul / atribuirea competențelor de la unități (statele membre) la construcția suprastatală

din centru (Uniune) – este, practic, programată și predispusă să redistribuie puterile din statele membre și, prin urmare, reduce semnificativ capacitatea lor să reglementeze raporturile sociale (sau de suveranitate în sensul clasic)¹⁸. Integrarea se bazează pe crearea și existența unei entități distincte de state, care este autorizată să gestioneze autonom suma competențelor transferate acesteia¹⁹.

În cadrul Uniunii, autonomia (luarea deciziilor legale și financiare) acestui organ creează nu numai condițiile pentru concursul treptat între statele membre și Uniunea Europeană și între legislația UE și legislația națională, dar, de asemenea, deschide spațiul de apariție al autorității publice supranaționale în sferele private, ale persoanelor fizice²⁰. Opțiunea de reglementare a drepturilor persoanelor conduce la necesitatea de a crea bariere pentru această forță normativă²¹. Aceste bariere sunt realizate în mod tradițional din drepturile și libertățile fundamentale. Astăzi, dispozițiile-cheie care definesc Uniunea ca pe o comunitate constituțională bazată pe respectarea drepturilor omului sunt incluse în Tratatul privind Uniunea Europeană. Articole mai importante sunt 2 TUE (care definește valorile Uniunii Europene și prezintă faptul că drepturile omului, sunt considerate nucleul fundamental al integrării), articolul 6 din Tratatul UE (care definește sau rezumă sursele și mai multe instrumente de protecție a drepturilor omului în cadrul Uniunii Europene), precum și articolul 7 alineatul 1 (care introduce mecanismul de control și sancționare a statelor membre în cazurile de încălcare gravă a drepturilor fundamentale de acestea). Dispoziția centrală este cea din al doilea articol menționat anterior (art. 6 din TUE), care definește cele trei pietre de temelie ale protecției drepturilor fundamentale la nivel supranațional. Aceste trei axe par să ofere Uniunii un sistem complex de promovare a drepturilor fundamentale, care va funcționa ca un corp cu trei capete (instrumente) – ca un Cerber. Mai mult decât atât, acest impuls puternic asupra rolului drepturilor fundamentale în ordinea juridică supranațională a oferit un instrument indirect de apărare a punctului de vedere al Curții privind natura supranațională a sistemului juridic al Uniunii. Recunoașterea drepturilor fundamentale ca parte imanentă din legislația supranațională a reconfirmat sfera juridică

supranațională a naturii ordinii constituționale în sistemul complex de protecție a acestora.

Adoptarea Cartei a drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Pornind pe un fir istoric, trebuie să menționez că bazele acestui proces instituțional de reafirmare a priorității drepturilor omului în Uniune a fost făcut prin întrunirea de la Cologne, în iunie 1999, unde Consiliul European a hotărât elaborarea unei *Charte a drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*²². În hotărârea sa, Consiliul European declara că „respectul drepturilor fundamentale este unul dintre principiile fondatoare ale Uniunii Europene și condiția indispensabilă pentru legitimitatea sa”²³. În același context se preciza de asemenea că și „Curtea de justiție europeană a confirmat și definit în jurisprudența sa obligația Uniunii de-a respecta drepturile fundamentale”²⁴. Așa cum subliniază în lucrarea sa, „The European Juridical Thinking, Concerning the Human Rights, Expressed along the Centuries”, profesorul Dura aduce în centrul discuției modul în care intrarea în vigoare a „Cartei” drepturilor fundamentale a adus după sine întărirea „protecției drepturilor omului în Uniunea Europeană”, și că ea „va instaura noi raporturi între Uniune și State și va chema la o cooperare strânsă între Curtea de justiție a Comunităților europene și Curtea europeană a drepturilor omului”²⁵.

În doctrina de specialitate, Carta este în mare parte un compromis rezonabil între dorințele și posibilele mecanisme care pot fi introduse în acest domeniu²⁶. În timp ce unii au dorit să facă existența drepturilor omului mai vizibilă la nivelul UE, alții au preferat să extindă domeniul de aplicare și să includă noi drepturi și sfere care nu au fost acoperite înainte, dar sunt de o mare importanță astfel că protecția lor are un caracter inovator. Drepturile omului (în afară de jurisdicție penală) au fost întotdeauna un simbol al independenței și al suveranității statale. Acesta este principalul motiv pentru o discuție semnificativă a catalogului drepturilor fundamentale a UE, în special în ceea ce privește forma și conținutul său. După părerea unor juriști europeni, „dreptul, care avea ca temei protecția individului contra *puterii*, a devenit un instrument banal de acțiune, un instrument la dispoziția statului. Din acest punct de vedere –

precizează ei – criza statului de drept este într-adevăr reală și profundă”²⁷. Putem însă spune că această criză a fost depășită tocmai prin adeziunea Uniunii Europene la Convenția europeană a drepturilor omului, care trebuie într-adevăr văzută ca un „element de început asupra viitorului Uniunii”²⁸.

Articolele Cartei au lărgit câmpul de acțiune al cooperării dintre state, introducând în analiză domeniile noi de cooperare. Pentru aceasta m-am oprit asupra evoluției care a caracterizat mecanismele de apărare a drepturilor omului în Uniunea Europeană, având în vedere faptul că aceasta este însoțită de un câmp de aplicare.

Carta conține 54 de articole, este nu numai de multe ori proslăvită, ci, de asemenea, aspru criticată pentru caracterul său copleșitor²⁹. Nu poate fi negat faptul că, în ciuda unor controverse doctrinare și dezbateri academice cu privire la efectul obligatoriu al Cartei, aceasta are deja un impact semnificativ pentru politica generală a Uniunii Europene, inclusiv în domeniul cetățenilor europeni, piața comună, relațiile cu țările terțe, extinderea etc. Dat fiind faptul că mediul economic și mediul juridic se schimbă rapid, drepturile fundamentale ar trebui să fie interpretate și protejate în lumina acestor „schimbări care au loc în societate, a progresului social, a evoluțiilor științifice și tehnologice”, așa cum au fost constatate de Carta. Aceasta nu poate fi statică și rigidă prin natura sa. Ar trebui să fie mai degrabă văzută ca un instrument dinamic care, deși nu poate contesta chiar miezul drepturilor și valorilor protejate, dar trebuie să fie în continuare „dinamică” ca text de lege, și anume, permițând evoluții care sunt în corespondență cu obiectivele Cartei (declarată în preambulul acesteia). Cu toate acestea, Carta este, în mod inerent, un fenomen de consolidare sau o fragilă legitimare democratică a politicilor din Europa. Uniunea Europeană ca un cadru instituțional a fost de multe ori un exemplu pozitiv pentru restul lumii. Dreptul Uniunii Europene include reguli bine dezvoltate pe cele patru libertăți economice fundamentale (libera circulație a mărfurilor, a lucrătorilor, a serviciilor și a capitalurilor), pentru un timp, acestea au fost „drepturile” pe care UE le-a protejat într-un mod mai agresiv. Cu toate acestea, pe măsură ce ordinea juridică a UE a ajuns la o dezvoltare mai completă, unitară, domeniul drepturilor omului nu mai putea

fi ignorat. Ciocnirea intrinsecă între interesele economice și cele de protecție a drepturilor omului a devenit mai evidentă și impune în prezent o acțiune atât din partea Curții Europene de Justiție și alte instituții ale UE³⁰.

Într-un sistem regional de ansamblu omogen se poate aștepta la o protecție mai eficientă a drepturilor omului. Tratatul de la Roma din 4 noiembrie 1950 privind Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (JO 04 mai 1974), a avut o abordare juridică edificatoare, completată, în 20 martie 1952, cu un protocol adițional. Prin acest adaos a fost aprobat faptul că aceste obligații care sunt revizuite, de comun acord și că, la cererea unui stat sau în prezența unei plângeri individuale depuse împotriva lui, este de acord să se supună soluționării organismelor Consiliului Europei (Curtea Europeană a Drepturilor Omului. O problemă de lungă durată a fost dată de faptul că alături de Uniunea Europeană, Consiliul Europei oferă un sistem regional de protecție a drepturilor omului, a dezvoltat jurisprudența relativ eficace în temeiul Convenției europene a drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Toate statele membre ale UE sunt, de asemenea, părți la Convenție, lucru care le poate plasa într-o poziție dificilă, de exemplu, în cazul în care o presupusă încălcare a drepturilor omului apare în urma adoptării unui act juridic sau a unei acțiuni întreprinse de către un stat membru în temeiul legislației UE³¹.

În Protocolul adițional la Convenția europeană (Roma, 1950), semnat la Strasbourg, la 6 mai 1963, se preciza că prin instituirea „Curții europene a drepturilor omului” s-a oferit posibilitatea ca respectiva „Curte” să acorde „consultanță juridică referitoare la chestiunile privind interpretarea Convenției și a Protocoalelor adiționale” (Protocol nr. 2, art. 1, 1). Această precizare a fost ulterior reafirmată în textul Protocolului nr. 11, ale cărui dispoziții au intrat în vigoare la 1 noiembrie 1998.

Orice instituție publică și privată, din țările Uniunii Europene, și orice cetățean european poate așadar solicita acestei „Curți” lămuriri, clarificări și precizări doctrinare în privința interpretării corecte a textului Convenției europene a drepturilor omului și a Protocoalelor sale adiționale.

„Acțiunea de control” a Consiliului Europei pentru „prevenirea încălcării drepturilor omului”

este „mai necesară ca niciodată”³² și ca atare, în vederea materializării protecției drepturilor fundamentale se cere o cooperare între „Curtea comunitară”, „Jurisdicțiile naționale” și „Curtea Europeană a Drepturilor Omului”³³.

În ziua de 27 aprilie 1977, Adunarea, Consiliul și Comisia europeană au adoptat o declarație comună, în care au subliniat „importanța primordială pe care o acordă respectului drepturilor fundamentale așa după cum rezultă ele îndeosebi din Constituțiile Țărilor membre și din Convenția europeană pentru salvagardarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” (Art. 1)³⁴.

În mai 1989, Parlamentul european a adoptat o „Declarație a drepturilor și a libertăților fundamentale”³⁵, prin care se exprima „voința sa fermă de a instaura un instrument de bază al Comunității, având un caracter juridic constrângător și care să permită, să garanteze drepturile fundamentale”³⁶.

În Preambulul Declarației se preciza că „... este indispensabil pentru Europa de a afirma existența unei comunități de drept întemeiată pe respectul demnității umane și a drepturilor fundamentale ...”. Tot în Preambul se spune că „... aceste drepturi decurg totodată din tratatele de instituire a Comunităților europene, din tradițiile constituționale comune Statelor membre, din Convenția europeană pentru salvagardarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și din instrumentele internaționale în vigoare și sunt dezvoltate de jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților europene”³⁷.

Uniunea Europeană nu are un sistem adecvat de protecție a drepturilor omului, dar faptul că cetățenii europeni au acces direct la Curtea de Justiție a Comunităților Europene permite Comunității să participe efectiv la apărarea drepturilor omului³⁸. Acest lucru necesită ca valorile Curții de la Luxemburg, în dispozițiile relevante ale legislației comunitare; vor face acest lucru prin utilizarea conceptului de principii generale din care ea pune bazele drepturile fundamentale. Una dintre contribuțiile majore ale Tratatului de la Lisabona a fost de a atribui Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor fundamentale (V. TUE, art. 6 § 1)³⁹.

Construcția *culturală și juridică* a Europei a fost și este puternic marcată atât de Convenția drepturilor

omului, cât și de „Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”. Textul Convenției rămâne însă textul de referință principală, pentru apărarea drepturilor omului, în statele Uniunii Europene.

Ca orice alt instrument juridic, Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu atinge în mod explicit deplinătatea efectelor sale juridice. Cei însărcinați cu aplicarea dispozițiilor sale sunt lăsați să le interpreteze în așa fel încât să le dea un sens efectiv, în conformitate cu litera și spiritul textului Convenției ca o entitate unitară. Metodele și principiile de interpretare depind de diverși factori legați de natura Convenției de domeniul de aplicare a acesteia. Absența unui organ în funcțiune sau a unei metode de a efectua modificări rapide la Convenție pentru a rezolva problemele care decurg din prevederile ambigue creează sarcina de interpretare a Convenției și responsabilitatea celor însărcinați cu acest aspect ce este deosebit de importantă⁴⁰. O dificultate adăugată este faptul că prevederile Convenției sunt destinate să se aplice în mod uniform pentru statele cu diferite sisteme juridice, obiceiuri și tradiții democratice. Aceste dispoziții au trebuit să fie interpretate de organele cu autoritate în materia Convenției (Comisia Europeană și Curtea Europeană a Drepturilor Omului), compuse din juriști cu pregătire juridică diferită și experiență.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/138822, cu titlul „Rețea Transnațională de Management Integrat al Cercetării Doctorale și Postdoctorale Inteligente în Domeniile „Științe Militare”, „Securitate și Informații” și „Ordine Publică și Siguranță Națională” – Program de Formare Continuă a Cercetătorilor de Elită – „SmartSPODAS”.

NOTE:

1 Nicolae V. Dura, *General Principles of European Union Legislation Regarding the Juridical Protection of the Human Rights*, „Journal of Danubian Studies and Research” 3, no. 2, 2013: 7, accesat la 9 februarie 2015, <http://www.journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/2073>

- 2 *Ibidem*.
- 3 Douglas-Scott Sionaidh, *A Tale of Two Courts: Luxembourg, Strasbourg and the Growing European Human Rights Acquis*, „Strasbourg and the Growing European Human Rights Acquis” (June 24, 2014) 43, 2014, „Journal of Danubian Studies and Research” 3, no. 2, 2013, accesat la 9 februarie 2015, <http://www.journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/2073>, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2458367.
- 4 Oscar Schachter, *Charter and the Constitution: The Human Rights Provisions in American Law*, The Vand. L. Rev. 4, 1950: 11, accesat la 10 februarie 2015, http://heinonlinebackup.com/hol/cgi-bin/get_pdf.cgi?handle=hein.journals/vanlr4§ion=41
- 5 Christian Tomuschat, *Human Rights: Between Idealism and Realism* (Oxford University Press, 2014, 7, accesat la 10 februarie 2015, http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=egN_BAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=the+regional+instruments+for+human+rights&ots=f9QG47nVq4&sig=3WejCHE3xeUUeVDMz7WCm0q5Oo4.
- 6 Emilie M. Hafner-Burton, Edward D. Mansfield and Jon CW Pevehouse, *Human Rights Institutions, Sovereignty Costs and Democratization*, „British Journal of Political Science” 45, no. 01 (2015): 13, accesat la 10 februarie 2015, http://journals.cambridge.org/abstract_S0007123413000240.
- 7 Tomuschat, *Human Rights*, p. 7.
- 8 David Harris et al., *Harris, O'Boyle, and Warbrick Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, 2014), 13, accesat la 9 februarie 2015, <http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=NvH8AwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=european+union+protecting+human+rights&ots=Xn9T0Hk1dx&sig=ScemMIkZB0YCyc7eMFZ-Ph9geLg>.
- 9 Tanel Kerikmäe, *Introduction: EU Charter as a Dynamic Instrument*, în „Protecting Human Rights in the EU”, ed. Tanel Kerikmäe, Springer Berlin Heidelberg, 2014, 12, accesat la 9 februarie 2015, 2015, http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-38902-3_1.
- 10 Nicolae V. Dura, *The European Juridical Thinking, Concerning the Human Rights, Expressed along the Centuries*, „Acta Universitatis Danubius”. Juridica, no. 2 (2010): 153, accesat la 9 februarie 2015, <http://www.ceeol.com/aspx/getdocument.aspx?logid=5&id=7fcf22384f2b402a9e69f9c75167a564>.
- 11 Dura, *The European Juridical Thinking, Concerning the Human Rights, Expressed along the Centuries*.
- 12 Douglas-Scott, *A Tale of Two Courts*, 11.
- 13 Kerikmäe, *Introduction*, 12.
- 14 Tanel Kerikmäe, “EU Charter: Its Nature, Innovative Character, and Horizontal Effect,” in *Protecting Human Rights in the EU* (Springer, 2014), 14, accesat February 9, 2015, http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-38902-3_2.
- 15 Debra DeLaet, *The Global Struggle for Human Rights* (Cengage Learning, 2014), 12, accesat la 9 februarie 2015, http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=kD_AA_gAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=the+regional+instrument+s+for+human+rights&ots=bmiSJzQVe&sig=MroiV8lfHrA9hBWb4mdOfaCxS1I.
- 16 *Tratatul de la Maastricht*, Art. B; Cf. *Traité sur L'Union Européenne*, Bruxelles-Luxemburg, 1992, p. 8.
- 17 *Ibidem*, p. 9.
- 18 Katrin Nyman-Metcalf, “The Future of Universality of Rights,” in *Protecting Human Rights in the EU* (Springer, 2014), 11, accesat la 9 februarie 2015, http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-38902-3_3.
- 19 Bernadette Rainey, Elizabeth Wicks, and Clare Ovey, others, *Jacobs, White and Ovey: The European Convention on Human Rights* (Oxford University Press, 2014), 9, accesat February 9, 2015, <http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=TGygAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=european+union+protecting+human+rights&ots=jBgO-GYdge&sig=z-d49Lcsb9bhh7kKkciGqFwxVqA>.
- 20 Nyman-Metcalf, “The Future of Universality of Rights”, 12.
- 21 Harris et al., *Harris, O'Boyle, and Warbrick Law of the European Convention on Human Rights*, 12.
- 22 Nicolae Dura, *The European Juridical Thinking, Concerning the Human Rights, Expressed along the Centuries*, p. 184.
- 23 Apud G. Braibant, *La Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne*, Éd. du Seuil, 2001, p. 277.
- 24 *Ibidem*, pp. 277-278.
- 25 Douglas-Scott, *A Tale of Two Courts*, p. 12.
- 26 Kerikmäe, *Introduction*, p. 11.
- 27 Y. Madiot, *Droits de l'homme*, 2e édition, Paris, 1991, p. 3.
- 28 Ol. De Schutter, *L'Adhésion européenne à la Convention européenne des droits de l'homme comme élément du débat sur l'avenir de l'Union*, în *L'Avenir du système juridictionnel de l'Union Européenne*, Édité par M. Dony et Emm. Brihosia, Bruxelles, 2002, p. 205.
- 29 Christian Tomuschat, *Human Rights: Between Idealism and Realism* (Oxford University Press, 2014), 15, accesat la 9 februarie 2015, http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=egN_BAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=the+regional+instruments+for+human+rights&ots=f9QG47nVq4&sig=3WejCHE3xeUUeVDMz7WCm0q5Oo4.

1&dq=european+union+protecting+human+rights&ots=f9QG3ai1q2&sig=jvEtTDbQAsP-qXmGjlkz2nO5zSU.

30 Douglas-Scott, *A Tale of Two Courts*, p. 15.

31 Nicolae Dura, *The European Juridical Thinking, Concerning the Human Rights, Expressed along the Centuries*, p. 185.

32 A. Drzemczewski, *La prévention des violations des droits de l'homme: les mécanismes de suivi du Conseil de l'Europe*, în „Revue trimestrielle des droits de l'homme”, XI (2000), nr. 43, pp. 385-428.

33 P. Pescatore, *La coopération entre la Cour communautaire, les juridictions nationales et la cour européenne des droits de l'homme dans la protection des droits fondamentaux*, în „Revue du Marché Commun et l'Union européenne”, nr. 466, Mars 2003, pp. 151-159.

34 Apud Ol. De Schutter et al., *op.cit.*, p. 433.

35 *Ibidem*, pp. 433-441.

36 *Ibidem*, p. 434.

37 *Ibidem*, p. 435.

38 Geir Ulfstein, *Towards an International Human Rights Judiciary*, p. 5.

39 DeLaet, *The Global Struggle for Human Rights*, p. 7.

40 Geir Ulfstein, *Towards an International Human Rights Judiciary*, 2014, accesat la 10 februarie 2015, <https://www.duo.uio.no/handle/10852/41948>.

BIBLIOGRAFIE

DeLaet Debra, *The Global Struggle for Human Rights*. Cengage Learning, 2014, accesat la 10 februarie 2015, http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=kD_AAqAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=the+regional+instruments+for+human+rights&ots=bmiSJzQVe&sig=MroiV8IfHrA9hBwb4mdOfaCxS1I

Douglas-Scott Sionaidh, *A Tale of Two Courts: Luxembourg, Strasbourg and the Growing European Human Rights Acquis*, Strasbourg and the Growing European Human Rights Acquis (June 24, 2014) 43 (2014), accesat la 9 februarie 2015, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2458367

Dura Nicolae V., *General Principles of European Union Legislation Regarding the Juridical Protection of the Human Rights*, „Journal of Danubian Studies and Research” 3, no. 2 (2013), accesat la 9 februarie 2015. <http://www.journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/2073>

The European Juridical Thinking, Concerning the Human Rights, Expressed along the Centuries, „Acta Universitatis Danubius. Juridica”, no. 2 (2010): 153–192, accesat la 9 februarie, 2015, <http://www.ceeol.com/asp/getdocument.aspx?logid=5&id=7fcf22384f2b402a9e69f9c75167a564>.

Hafner-Burton, Emilie M., Edward D. Mansfield, and Jon CW Pevehouse, *Human Rights Institutions, Sovereignty Costs and Democratization*, „British Journal of Political Science” 45, no. 01 (2015): 1–27, accesat la 10 februarie 2015, http://journals.cambridge.org/abstract_S0007123413000240

Harris David, Michael O'Boyle, Edward Bates and Carla Buckley, *Harris, O'Boyle, and Warbrick Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, 2014, accesat la 9 februarie 2015, <http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=NvH8AwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=european+union+protecting+human+rights&ots=Xn9T0Hk1dx&sig=SccmMIkZB0YCyc7eMFZ-Ph9geLg>.

Kerikmäe Tanel, *EU Charter: Its Nature, Innovative Character, and Horizontal Effect*, în *Protecting Human Rights in the EU*, 5–19. Springer, 2014, accesat la 9 februarie 2015. http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-38902-3_2

Introduction: EU Charter as a Dynamic Instrument, în *Protecting Human Rights in the EU*, edited by Tanel Kerikmäe, 1–4. Springer Berlin Heidelberg, 2014, accesat la 9 februarie 2015. http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-38902-3_1

Nyman-Metcalf Katrin, *The Future of Universality of Rights*, în *Protecting Human Rights in the EU*, 21–35. Springer, 2014, accesat la 9 februarie 2015, http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-38902-3_3

Rainey Bernadette, Wicks Elizabeth and Ovey Clare others, *Jacobs, White and Ovey: The European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, 2014, accesat la 9 februarie 2015, <http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=TGYgAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=european+union+protecting+human+rights&ots=jBgOGYdge&sig=z-d49Lcsb9bh7kKkciGqFwxVqA>

Schachter Oscar, *Charter and the Constitution: The Human Rights Provisions in American Law*, The

Vand. L. Rev. 4 (1950): 643, accesat la 9 februarie 2015109 februarie 2015, http://heinonlinebackup.com/hol-cgi-bin/get_pdf.cgi?handle=hein.journals/vanlr4§ion=41

Tomuschat Christian, *Human Rights: Between Idealism and Realism*, Oxford University Press, 2014, accesat la 10 februarie 2015, http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=egN_BAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=the+regional+instruments+for+human+rights&ots=f9QG47nVq4&sig=3WejCHe3xe

UUEvDMz7WCm0q5Oo4

Human Rights: Between Idealism and Realism, Oxford University Press, 2014, accesat la 9 februarie 2015, http://www.google.com/books?hl=fr&lr=&id=egN_BAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=european+union+protectin+g+human+rights&ots=f9QG3ai1q2&sig=jvEtTDbQAsP-qXmGjlkz2nO5zSU

Ulfstein Geir, *Towards an International Human Rights Judiciary*, 2014, accesat la 10 februarie 2015, <https://www.duo.uio.no/handle/10852/41948>.